

بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان

مرجان کمالی‌پور^{۱*} محسن آزاد^۲ نجمه اشکانی^۱ زینب اسماعیل‌زاده^۱

۱. دانشجوی کارشناسی، فناوری اطلاعات سلامت، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.
۲. کارشناس ارشد، آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین؛ دوره سوم؛ شماره اول؛ بهار و تابستان ۱۳۹۶؛ صفحات ۳۷-۴۴

چکیده

مقدمه: به‌منظور پویایی نظام آموزش عالی و ایجاد یک فضای پژوهشی در محافل علمی مطالعه‌ای باهدف بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی در بین دانشجویان دانشکده‌های پرستاری، مامایی و پیراپزشکی بندرعباس انجام گرفت.

روش‌ها: این مطالعه پیمایشی تحلیلی و از نوع کاربردی بر روی ۳۰۶ نفر از دانشجویان دانشکده‌های پرستاری، مامایی و پیراپزشکی بندرعباس انجام شد. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بوده است و ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته شامل ۴۲ سؤال با سه مؤلفه‌ی دسترسی، ارزشیابی و استفاده بود که روایی توسط متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی این پرسش‌نامه توسط آلفا کرونباخ ۸۹ درصد به دست آمد. جهت تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۹ نرم‌افزار SPSS و از آمار توصیفی و آزمون‌های *Tukey ANOVA.T-TEST* استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی $1/04 \pm 3/29$ بالاتر از حد متوسط بود. کمترین میانگین مربوط به دشواری جستجو و دسترسی به منابع از طریق وب‌سایت‌ها و بیشترین میانگین مربوط به کسب نمره خوب، گذراندن دوره یا ارتقای مرتبه علمی بوده است. در بین مؤلفه‌ها، مؤلفه‌ی دسترسی، کمترین میانگین و مؤلفه‌ی استفاده، بیشترین میانگین را داشت. در این مطالعه ارتباط آماری معنی‌داری بین درآمد و زیرگروه استفاده وجود داشت ($Pvalue < 0/05$).

نتیجه‌گیری: سطح سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان بالاتر از حد متوسط و نسبتاً مطلوب بود و دانشجویان توجه مطلوبی به کسب نمره‌ی خوب و ارتقای مرتبه علمی، تلاش برای ایجاد خلاقیت و ابتکار بیشتر در پژوهش و یادگیری مطالب جدید داشتند. لذا لازم است به عوامل مؤثر در افزایش سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی توجه بیشتری شود.

کلیدواژه‌ها: سواد اطلاعاتی، رسانه، دانشجو.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۵/۰۷/۲۵ اصلاح نهایی: ۹۶/۰۵/۰۱ پذیرش مقاله: ۹۶/۰۵/۱۹

ارجاع: کمالی‌پور مرجان، آزاد محسن، اشکانی نجمه، اسماعیل‌زاده زینب. بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس. مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین. ۱۳۹۶؛ ۳(۱): ۳۷-۴۴.

مقدمه:

سواد رسانه‌ای معیاری از توانایی‌ها و قابلیت‌های فردی در درک مستقل رسانه می‌باشد. از مهم‌ترین اهداف سواد رسانه‌ای، آگاه‌سازی برای کاهش تأثیرات منفی رسانه‌ها بر مخاطبین و وسایل ارتباط جمعی می‌باشد [۴]. سواد رسانه‌ای به‌عنوان یک اندیشه کلیدی در حوزه ارتباطات موردبیت می‌باشد که این امکان را به مخاطب می‌دهد تا برای افزایش درک و شناخت و قدرت نقد و تحلیل

زندگی در دنیای امروزی به آموزش و پرورش مبتنی بر دانایی، تحقیق، نوآوری نیازمند می‌باشد [۱]. یکی از اجزای اصلی آن رسانه است که بخش زیادی از اوقات فراغت افراد را به خود اختصاص داده است و منبعی مهم برای دستیابی به اطلاعات موردنیاز به شمار می‌آید [۲،۳].

نویسنده مسؤول:

مرجان کمالی‌پور

کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

تلفن: ۰۹۸ ۹۱۶۲۰۷۵۷۱۸ + پست الکترونیکی: hit.marjan.k@gmail.com

نمونه‌گیری، تصادفی طبقه‌ای متناسب بوده که هر دانشکده به‌عنوان یک طبقه در نظر گرفته‌شده و متناسب با دانشجویان آن دانشکده، تعداد نمونه به دست آمد.

تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول *Krejcie & Morgan* انجام شد. برای برآورد میانگین متغیر جامعه از فرمول
$$n = \frac{z^2 \cdot \frac{\sigma}{2} \times \sigma^2}{d^2}$$
 استفاده شد که n اندازه نمونه مورد نیاز است و Z ضریب اعتماد که از جدول توزیع نرمال استاندارد به دست می‌آید و σ انحراف معیار متغیر می‌باشند و d مقدار اشتباه مورد قبول در برآورد میانگین جامعه است.

در مطالعه ما $\alpha=0/05$ پس $z_{1-\frac{\alpha}{2}} = 1/96 - 3/8416$ و با استفاده از مقاله اشرفی‌ریزی و همکاران انحراف معیار سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی برابر $0/44$ بوده و مقدار d را نیز 5 درصد قرار دادیم یعنی $d=0/05$ [۸].

با جایگذاری مقادیر در فرمول فوق، حداقل مقدار حجم نمونه برابر 306 نفر از دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی محاسبه شد که $18/0$ درصد آن را دانشجویان دانشکده پرستاری، $12/7$ درصد آن را دانشجویان دانشکده مامایی و $69/3$ درصد آن را دانشجویان دانشکده پیراپزشکی شامل می‌شود. معیار ورود، دانشجویان دانشکده پیراپزشکی، پرستاری و مامایی در حال تحصیل بودند و چنانچه فردی پرسش‌نامه را به‌طور کامل پر نمی‌کرد، پرسش‌نامه مخلوش شده و از مطالعه خارج می‌شد.

ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه ساخته‌شده توسط دکتر اشرفی‌ریزی و همکاران می‌باشد [۸] که روایی توسط متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی این پرسش‌نامه توسط آلفا کرونباخ 89 درصد به دست آمد.

این پرسش‌نامه شامل 3 مؤلفه و 42 سؤال بوده که مؤلفه اول دسترسی (سؤال‌های $12-1$)، مؤلفه دوم ارزشیابی (سؤال‌های $28-13$)، مؤلفه سوم استفاده (سؤال‌های $42-29$) است. پرسش‌نامه در طیف 5 گزینه‌ای لیکرت با سطوح (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم) که نمره‌گذاری آن از بسیار زیاد تا بسیار کم به‌صورت 5 تا 1 بوده، تنظیم‌شده است [۸].

میانگین نمرات $2/5-1$ نشان‌دهنده سطح ضعیف، $3/5-2/5$ سطح متوسط و $5-3/5$ سطح مطلوب می‌باشد. اطلاعات دانشجویان محفوظ ماند و صرفاً جهت پژوهش بود. برای تحلیل یافته‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی *Tukey*.

خود، گستره‌ی پیام‌های رسانه‌ای را به‌طور مؤثر و کارآمدتری تحت کنترل درآورد [۵].

سرعت فراگیری رسانه‌ها یکی از معیارها و مشخصه‌های جامعه اطلاعاتی است که بر چهارچوب زندگی خصوصی بشر به‌شدت تأثیرگذار است. در واقع سواد رسانه‌ای به‌عنوان مهارتی ضروری به انسان کمک می‌کند تا به‌طور مستقل فکر کند و تصویری همه‌جانبه و کافی از رسانه‌ها داشته باشد و به مخاطب این امکان را می‌دهد که با آگاهی کامل، پیام‌های رسانه‌ای را پردازش و به دانش موجود در هر رسانه‌ای دست یابد [۴].

دستیابی به سواد اطلاعاتی یکی از دستاوردهای مطلوب آموزش عالی می‌باشد که بشر را قادر می‌سازد تا در تمام دوران زندگی خود به‌طور مستمر و هوشمندانه در جهت تکامل پیش رود و در جامعه به‌عنوان یک شهروند مطلع همکاری نماید. هم‌چنین با یادگیری مهارت‌های سواد اطلاعاتی قادر به استفاده از طیف وسیعی از منابع اطلاعاتی به‌منظور گسترش دانش، پرسش‌های آگاهانه و توان تفکر انتقادی خود می‌باشد [۶]. سواد اطلاعاتی، به‌عنوان قابلیت برای درک سازمان‌دهی اطلاعات، توانایی جستجو در میان انواع ابزارهای چاپی و الکترونیکی به‌منظور بازیابی، گزینش و ارزیابی دقیق منابع اطلاعاتی و به‌کارگیری نتایج پژوهشی به‌طور مؤثر به کار می‌رود [۷].

به‌طور کلی می‌توان گفت سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، توانایی دستیابی، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و انتقال اطلاعات در اشکال مختلف اعم از مکتوب و غیر مکتوب و مجموعه مهارت‌هایی که فرد را قادر می‌سازد تا نیازهای اطلاعاتی خود را تشخیص دهد می‌باشد [۸].

به‌منظور پویایی نظام آموزش عالی و ایجاد یک فضای پژوهشی در دانشگاه‌ها و محافل علمی لازم است که در دوره‌های کارشناسی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی و سواد علمی دانشجویان به‌طور هم‌زمان بهبود یابد تا در آینده به حداکثر ظرفیت علمی خود برسند [۹]. بنابراین بدین منظور مطالعه‌ای باهدف بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی برحسب مؤلفه‌ها (دسترسی، استفاده، ارزشیابی) و ابعاد (سن، جنس، مقطع تحصیلی، سطح درآمد و دانشکده‌ها) در دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی شهر بندرعباس در سال 1394 انجام شد.

روش‌ها:

در این مطالعه روش پژوهش، پیمایشی تحلیلی و از نوع مطالعه کاربردی است. جامعه آماری شامل 1200 نفر از دانشجویان دانشکده پیراپزشکی، پرستاری، مامایی شهر بندرعباس در سال 1394 بوده است. روش

ANOVA, T-test استفاده شد. نرم‌افزار مورد استفاده جهت تحلیل داده‌ها نسخه ۱۹ نرم‌افزار SPSS بود.

یافته‌ها:

در جامعه مورد بررسی، ۷۲ درصد دانشجویان زن و ۲۸ درصد دانشجویان، مرد بوده‌اند که اکثریت (۹۶/۴ درصد) در بازه سنی ۲۵-۱۸ سال بودند. همچنین ۶۹/۳ درصد از شرکت‌کنندگان، دانشجویان دانشکده پیراپزشکی و ۱۸/۰ درصد آنان از دانشجویان دانشکده پرستاری و ۱۲/۷ درصد هم دانشجویان دانشکده مامایی را شامل می‌شدند. بیشترین دانشجویان در مقطع کارشناسی (۹۱/۳ درصد) و کمترین مربوط به مقطع کاردانی (۸/۷ درصد) بودند. بیشترین درآمد خانواده مربوط به گزینه بالاتر از ۹۰۰ هزار تومان (۴۰/۵ درصد) و کمترین مربوط به گزینه کمتر از ۱۰۰ هزار تومان (۲/۹ درصد) بود. در ادامه به ترتیب سؤال‌های پژوهشی مطرح و بررسی می‌شوند.

سؤال اول: میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان

دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس چقدر است؟ میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی $3/29 \pm 1/04$ بالاتر از حد متوسط و نسبتاً مطلوب بود. در بین مؤلفه‌ها، مؤلفه‌ی دسترسی کمترین میانگین ($2/93 \pm 1/04$) و مؤلفه‌ی استفاده بیشترین میانگین ($3/58 \pm 1/06$) را داشت (جدول ۱).

جدول ۱- میزان کلی سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان

مؤلفه	میانگین و انحراف معیار
دسترسی	$2/93 \pm 1/04$
ارزشیابی	$3/36 \pm 1/03$
استفاده	$3/58 \pm 1/06$
سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی	$3/29 \pm 1/04$

سؤال دوم: میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان

دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس در هر یک از مؤلفه‌های استفاده، دسترسی، ارزشیابی چقدر است؟

در مؤلفه دسترسی، بیشترین دشواری‌ها به ترتیب مربوط به شروع به کار تحقیق ($3/14 \pm 1/06$)، تعریف موضوع تحقیق ($3/13 \pm 1/02$) و استفاده از عملگرهای بولین (AND, OR, NOT) در جستجو ($3/07 \pm 1/12$) بود (جدول ۲).

در مؤلفه ارزشیابی بیشترین میانگین مربوط به توجه به تاریخ انتشار و روزآمدسازی رسانه ($3/61 \pm 0/98$)، توجه به

مخاطبان و گروه هدف رسانه مورد نظر ($3/59 \pm 1/00$) و توجه به اعتبار نویسنده ($3/51 \pm 1/12$) می‌باشد (جدول ۳). هم‌چنین در مؤلفه استفاده بیشترین میانگین‌ها به ترتیب مربوط به کسب نمره‌ی خوب، گذراندن دوره یا ارتقای مرتبه علمی ($3/84 \pm 1/23$)، تلاش برای ایجاد خلاقیت و ابتکار بیشتر در پژوهش ($3/81 \pm 1/20$) و یادگیری مطالب جدید ($3/76 \pm 1/18$) می‌باشد (جدول ۴).

سؤال سوم: آیا بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب ابعاد (سن، جنسیت، مقطع تحصیلی، سطح درآمد، دانشکده‌ها) رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد؟

- یافته‌ها در رابطه با تفاوت بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب سن نشان داد سطح معنی‌داری ۰/۳۸ و بیشتر از $\alpha=0/05$ می‌باشد. در نتیجه تفاوت معنی‌داری بین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان با سن آن‌ها وجود ندارد، هم‌چنین داده‌ها نشان داد بیشترین میانگین گروه سنی مربوط به ۱۸-۲۵ سال می‌باشد.

- یافته‌ها در رابطه با تفاوت بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب جنسیت نشان داد که با دو مؤلفه‌ی ارزشیابی و استفاده و سطح کل سواد رابطه معنی‌داری وجود ندارد؛ اما در مؤلفه‌ی دسترسی، سطح معنی‌داری ۰/۰۲ و کمتر از $\alpha=0/05$ می‌باشد؛ بنابراین میانگین مؤلفه دسترسی سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی با جنسیت رابطه معنی‌دار دارد.

- یافته‌ها در رابطه با تفاوت بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب مقطع تحصیلی نشان داد سطح معنی‌داری ۰/۷۴ و بیشتر از $\alpha=0/05$ می‌باشد. در نتیجه تفاوت معنی‌داری بین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان با مقطع تحصیلی آن‌ها وجود ندارد.

- یافته‌ها در رابطه با تفاوت بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی،

پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب سطح درآمد نشان داد
در حیطه دسترسی تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف
درآمدی وجود داشت، ولی در دیگر حیطه‌ها و نمره‌ی کل
سواد، تفاوت معنی‌دار وجود نداشت.

جدول ۲- میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان از لحاظ مؤلفه دسترسی

ردیف	سوالات مؤلفه دسترسی	میانگین و انحراف معیار
۱	دشواری شروع به کار تحقیق	۳/۱۴±۱/۰۶
۲	دشواری تعریف موضوع برای تحقیق	۳/۱۳±۱/۰۲
۳	دشواری استفاده از عملگرهای بولین (AND, OR, NOT) در جستجو	۳/۰۷±۱/۱۲
۴	دشواری شناخت حیطه‌های موضوعی رسانه‌ها	۳/۰۵±۰/۹۵
۵	دشواری محدود کردن موضوع تحقیق	۲/۹۷±۰/۹۵
۶	دشواری مرتب کردن نتایج حاصل از جستجو بر اساس ارتباط با نیاز پژوهشی	۲/۹۳±۱/۰۵
۷	دشواری یافتن منابع روزآمد	۲/۹۲±۱/۰۰
۸	دشواری تعیین اعتبار یک وبسایت	۲/۹۱±۱/۰۲
۹	دشواری ساختن کلیدواژه‌های جستجو	۲/۸۶±۱/۰۷
۱۰	دشواری یافتن مقالات در پایگاه‌های اطلاعاتی پژوهشی موجود در وبسایت کتابخانه (مثل ProQuest Elsevier EBSCO)	۲/۸۵±۱/۱۰
۱۱	دشواری فهمیدن اینکه منابع در چه بخش‌هایی از دانشکده یافت می‌شوند.	۲/۸۵±۰/۹۷
۱۲	دشواری جستجو و دسترسی منابع موردنظر از طریق وبسایت‌ها (مثل wiki-pedia google)	۲/۶۶±۱/۱۸

جدول ۳- میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان از لحاظ مؤلفه ارزشیابی

ردیف	سوالات مؤلفه ارزشیابی	میانگین و انحراف معیار
۱	توجه به تاریخ انتشار و روزآمدسازی رسانه	۳/۶۱±۰/۹۸
۲	توجه به مخاطبان و گروه هدف رسانه موردنظر	۳/۵۹±۱/۰۰
۳	توجه به اعتبار نویسنده	۳/۵۱±۱/۱۲
۴	توجه به اینکه رسانه موردنظر از چه زبانی برای انتقال مفاهیم استفاده کرده است.	۳/۴۰±۱/۰۱
۵	توجه به اینکه رسانه موردنظر چه تصویری از یک گروه اجتماعی یا موضوع خاص ارائه می‌کند.	۳/۳۹±۰/۹۱
۶	توجه به اینکه چرا تصویر ارائه شده در بعضی از رسانه‌ها واقعی‌تر از بقیه به نظر می‌آیند.	۳/۳۵±۰/۹۹
۷	توجه به اعتبار و شهرت ناشر یا تهیه‌کننده رسانه موردنظر	۳/۳۴±۱/۰۳
۸	توجه به میزان استنادات رسانه موردنظر به منابع دیگر	۳/۳۳±۱/۰۱
۹	توجه به اینکه رسانه موردنظر چقدر دیدگاه‌های متفاوت را در بر گرفته است.	۳/۳۳±۱/۰۶
۱۰	استفاده یا آگاهی قبلی از رسانه موردنظر	۳/۳۳±۱/۰۷
۱۱	استفاده از کمک دیگران مثل کتابداران، همکلاسی‌ها، دوستان، خانواده، اساتید و متخصصان موضوعی برای ارزیابی رسانه موردنظر	۳/۳۲±۱/۰۱
۱۲	یادداشت‌برداری و خلاصه‌نویسی هنگام دریافت اطلاعات	۳/۳۱±۱/۰۶
۱۳	توجه به این که آیا نمودارها، جداول و تصاویر به کاررفته در رسانه موردنظر، حاوی اطلاعات مهم و ضروری هستند.	۳/۲۸±۱/۱۰
۱۴	توجه به این که چه سازمانی بر توزیع و انتشار رسانه موردنظر نظارت دارد و چه قوانینی راجع به آن وجود دارد.	۳/۲۴±۱/۱۰
۱۵	بررسی اطلاعات دیگر وبسایت‌ها هنگام بازدید از یک وبسایت جدید	۳/۲۳±۱/۰۷
۱۶	مقایسه اطلاعات دیگر رسانه‌ها هنگام پی بردن به وجود تفاوت در اطلاعات ارائه شده در رسانه‌ها	۳/۲۱±۱/۰۲

- یافته‌ها در رابطه با تفاوت بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس برحسب دانشکده نشان داد در نتیجه تفاوت معنی‌داری بین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان با دانشکده آن‌ها وجود ندارد.

جدول ۴- میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان از لحاظ مؤلفه استفاده

ردیف	سوالات مؤلفه استفاده	میانگین و انحراف معیار
۱	کسب نمره خوب، گذراندن دوره یا ارتقای مرتبه علمی	۳/۸۴±۱/۲۳
۲	تلاش برای ایجاد خلاقیت و ابتکار بیشتر در پژوهش	۳/۸۱±۱/۲۰
۳	یادگیری مطالب جدید	۳/۷۶±۱/۱۸
۴	ارج نهادن به تولیدات علمی دیگران	۳/۷۰±۱/۰۰
۵	گذراندن دوره و به پایان رساندن نگارش مقاله	۳/۶۷±۱/۰۳
۶	رعایت امانت‌داری در نقل مطالب دیگران	۳/۶۵±۱/۰۶
۷	توجه به طول مقاله، ساختار مقاله و تعداد استنادات	۳/۵۷±۰/۹۳
۸	توجه به بهبود مهارت‌های نوشتاری، پژوهشی و تحلیلی	۳/۵۲±۰/۹۷
۹	نوشتن مطالب به گونه‌ای که منجر به تولید دانش جدید شود.	۳/۵۲±۱/۱۰
۱۰	قرار دادن اطلاعات در دسترس دیگران در قالب‌های مختلف (چاپی یا الکترونیکی)	۳/۴۷±۱/۰۸
۱۱	تحت تأثیر قرار دادن اساتید با توانایی‌های فکری خود	۳/۴۵±۱/۱۲
۱۲	توجه به کاربردی کردن نتایج تحقیق در زندگی شخصی و اجتماعی	۳/۴۴±۱/۰۱
۱۳	انجام یک بررسی جامع در مورد موضوع تحقیق	۳/۴۳±۰/۹۶
۱۴	عدم ناراحتی از نقد دیگران بر آثار علمی خود	۳/۴۲±۱/۰۵

نتیجه‌گیری:

این می‌تواند از عوامل مؤثر در کم بودن سواد اطلاعاتی باشد [۱۲]. یافته‌ها در زمینه میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی در سطح ابعاد نشان داد بیشترین میانگین، مربوط به بعد استفاده بوده و کمترین مربوط به بعد دسترسی بوده است. به نظر می‌رسد دانشجویان به کسب نمره‌ی خوب، گذراندن دوره یا ارتقای مرتبه علمی، تلاش برای ایجاد خلاقیت و ابتکار بیشتر در پژوهش و یادگیری مطالب جدید اهمیت بیشتری می‌دهند. این یافته، با نتایج پژوهش اشرفی‌ریزی و همکاران [۸] نیز مشابهت دارد.

یافته‌ها درباره تفاوت میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی در بین دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی برحسب جنسیت نشان داد میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی برحسب جنسیت معنی‌دار نمی‌باشد. یافته‌های اشرفی‌ریزی و همکاران [۸] و شجاعی و امین پور [۱۱] با پژوهش حاضر هم‌سو بود.

یافته‌ها درباره تفاوت میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی در بین دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی برحسب دانشکده نشان داد، میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی برحسب دانشکده معنی‌دار نمی‌باشد؛ اما در مطالعه مشابه اشرفی‌ریزی و همکاران، تفاوت میانگین بین دانشکده دندان پزشکی با سایر دانشکده‌ها معنی‌دار بود که یکی از دلایل بالاتر

در پژوهش حاضر که به بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی پرداخته است، یافته‌ها نشان داد میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط و نسبتاً مطلوب بوده که در مطالعات مشابه نیز اشرفی‌ریزی و همکاران در زمینه میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه اصفهان [۸] و پندپذیر و چشمه‌سهرابی [۱۰] و فرجی‌خیاوی و همکاران [۹] در زمینه سواد اطلاعاتی و اکرم شاهین و چشمه‌سهرابی [۲] و شجاعی و امین پور [۱۱] در زمینه سواد رسانه‌ای، میانگین سطح سواد را بالاتر از حد متوسط و نسبتاً مطلوب دانسته‌اند. در مطالعه فرجی‌خیاوی و همکاران دانشجویانی که واحد درسی روش تحقیق را گذرانده بودند، از نظر مؤلفه‌ی «مدیریت اطلاعات» با سایر دانشجویان اختلاف معنی‌داری داشتند؛ که بیانگر این بود که جایگاه این درس در سواد اطلاعاتی دانشجویان از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد [۹]. در مطالعه صیفوری و غفاری میانگین سواد اطلاعاتی پایین‌تر از حد متوسط بوده است. این پژوهش پایین بودن سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان را ناشی از آشنا نبودن دانشجویان با انواع منابع اطلاعاتی و نحوه‌ی استفاده و بازیابی اطلاعات می‌داند. هم‌چنین در حوزه‌ی آشنایی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای، آموزش‌های لازم به دانشجویان داده نشده است که

در پژوهش حاضر به ارزیابی سطح سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی بندرعباس پرداخته شد. هرچند در مجموع سطح سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی متوسط و نسبتاً مطلوب بوده است؛ اما دانشجویان نیازمند تلاش بیشتر و دوره‌های آموزشی در این خصوص می‌باشند که می‌توان با توجه به نتایج این پژوهش راهکارهایی برای تقویت مهارت‌های سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان ارائه کرد.

پیشنهادهایی که از انجام این پژوهش حاصل شد به شرح زیر می‌باشد:

- ۱) جهت بالا بردن سطح سواد رسانه‌ای دانشجویان، مسئولین دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان می‌توانند از طریق واحدهای درسی با موضوع آموزش سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی چه به صورت عملی و چه به صورت تئوری به توسعه آن بپردازند؛
- ۲) برگزاری همایش‌های تخصصی و تهیه بروشورها و راهنماهای مفید و مناسب جهت آشنایی دانشجویان با رسانه‌های نوین؛
- ۳) اجرای نظرسنجی سالیانه برای تعیین نیازهای آموزشی دانشجویان.

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله از دست‌اندرکاران مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین و کلیه دانشجویانی که در اجرای این پژوهش ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

بودن سطح سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی این دانشکده می‌تواند داشتن تحصیلات تکمیلی این دانشجویان باشد [۸]. در مطالعه صیفوری و غفوری، یافته‌ها نشان داد میانگین سواد اطلاعاتی تفاوت معنی‌داری با رشته‌های تحصیلی دارد و رشته مکانیک بالاترین میانگین و رشته الهیات کمترین میانگین در استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی را دارد [۱۲]. در مطالعه نوکاریزی و دهقانی نیز میانگین سواد اطلاعاتی معنی‌دار بوده و دانشجویان رشته علوم انسانی از دانشجویان رشته‌های فنی و مهندسی، علوم پایه و کشاورزی بیشتر بوده است [۱۳].

پژوهش حاضر نیز نشان داد بین میانگین سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی با سطح درآمد دانشجویان در حیطه دسترسی رابطه معنی‌دار وجود دارد که این نشان می‌دهد دانشجویانی که سطح درآمد خانواده آن‌ها بیشتر است میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی آن‌ها نیز بیشتر است که این نتایج با یافته‌های مطالعه اشرفی‌ریزی و همکاران [۸] و شجاعی و امین‌پور [۱۱] هم‌سو می‌باشد.

هم‌چنین در مطالعه نوکاریزی و دهقانی نتایج نشان داد دسترسی به اطلاعات در استفاده از آن بسیار مؤثر می‌باشد، زیرا استفاده از اطلاعات باعث افزایش مهارت‌ها می‌شود و هرچه دسترس‌پذیری اطلاعات بیشتر باشد، معمولاً افراد تمایل بیشتری به استفاده از آن دارند [۱۳].

References

1. Eisenberg MB, Lowe CA, Spitzer KL. Information Literacy: Essential Skills for the Information Age. 2nd Edition. Michigan: Libraries Unlimited; 2004.
2. Hobbs R, Frost R. Measuring the acquisition of media-literacy skills. Reading Research Quarterly 2003; 38(3): 330-55. [In Persian].
3. Terras M, Ramsay J. Family Digital Literacy Practices and Children's Mobile Phone Use. Front Psychol 2016; 7: 1957.
4. Fingar KR, Jolls T. Evaluation of a school-based violence prevention media literacy curriculum. Culture of Communication 2014; 20(3): 183-90.
5. Livingstone S. Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. Journal The Communication Review 2004; 7(1).
6. Senn Breivik P. 21st century learning and information literacy. Health Information Management 2005; 37(2): 21-7.
7. Button D, Harrington A, Belan I. E-learning & information communication technology (ICT) in nursing education: A review of the literature. Nurse Educ Today 2014; 34(10): 1311-23.
8. Ashrafirizi H, Ramezani A, Aghajani H, Kazempour Z. The Amount of Media and Information Literacy among Isfahan University of Medical Sciences' Students. Information Systems and Services 2013; 2(2): 17-34. [In Persian].
9. Faraji Khiavi F, Zahiri M, Ahmadi Angali K, Mirzaei B, Veisi M, Arab Rahmatipour M. Information Literacy Among Undergraduate Students Of Health Services Administration In Ahvaz Jundishapur University Of Medical Sciences Based On SCONUL Seven Pillars

- Model: 2013. Payavard 2014; 8(2): 101-12. [In Persian].
10. Pandpazir M, Cheshmeh Sohrabi M. A Survey on Information Literacy of Higher Education Students in Kermanshah University of Medical Sciences Based upon Eisenberg and Berkowitz's Six Big Skills. *Research on Information Science and Public Libraries* 2010; 16(2): 115-37. [In Persian].
 11. Shojaei M, Amirpour M. A Survey of Media Literacy among Students in the Information Society in North Khorasan. *Sociological Studies of Youth* 2012; 3(7): 43-56. [In Persian].
 12. Saifouri V, Ghafari S. Information Literacy of Fourth-Year Graduate Students at Razi University of Kermanshah. *Information Systems and Services* 2012; 1(1): 95-108. [In Persian].
 13. Nokarizei M, Dehghani K. Impact of Information Literacy Skills on the University of Birjand Students' Self-efficacy. *Library and Information research journal* 2014; 3(2): 153-72. [In Persian].

Students' Media Literacy and Information Literacy in Para-Medicine, Nursing and Midwifery Faculties of Hormozgan University of Medical Sciences

Marjan Kamali Pour^{1*} Mohsen Azad² Najmeh Ashkani¹ Zeinab Esmaeil Zadeh¹

1. BSc Student, Health Information Technology, Student Research Committee, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

2. MSc, Biostatistics, Para-medicine Faculty, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

(Received 16 Oct, 2016)

Accepted 10 Aug, 2017)

Original Article

Abstract

Introduction: In order to dynamize the higher education system and dominate a research-based atmosphere over scientific conventions, the present research was conducted with the aim of investigating Nursing, Midwifery and Paramedical students' information and media literacy in Bandar Abbas University.

Methods: The present applied, heuristic and analytical research was conducted on 306 (From 1200) Nursing, Midwifery and Paramedical students affiliated with Bandar Abbas University of medical sciences. The sampling method was randomized and stratified. A questionnaire developed by the researcher was used to collect the data. It involved three factors: access, evaluation and use. The reliability and validity of the instrument was established by the field specialists. SPSS 19 was used for statistical data analysis. Descriptive tests as well as Tukey test, ANOVA and T-test were also used.

Results: The mean media/information literacy was found to be 3.29 ± 1.04 which was above the average. The lowest mean score was and belonged to the Find difficulty of web-based sources. The highest mean score was estimated to be and was that of accomplishing an article submission. Among the factors involved, access showed to have the lowest mean score while evaluation enjoyed the highest score. Income and the sub-group showed to be significantly correlated (Pvalue <0.05).

Conclusion: In the present research, students at Bandar Abbas University of medical sciences showed to have media/information literacy above the average level which was considered as relatively good. The participants showed to pay adequate attention to high academic achievement and scientific promotion, Efforts to create more creativity and innovation in research and learn new content. Therefore, more attention needs to be paid to factors involved in promoting media/information literacy.

Key words: Information Literacy, Media, Student.

Citation: Kamali Pour M, Azad M, Ashkani N, Esmaeil Zadeh Z. Students' Media Literacy and Information Literacy in Para Medicine, Nursing and Midwifery Faculties of Bandar Abbas University. *Journal of Modern Medical Information Sciences*. 2017; 3(1): 37-44.

Correspondence:

Marjan Kamali Pour

Student Research Committee, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

Tel: +98 9162075718

Email: hit.marjan.k@gmail.com